

אשרור תוואי גדר הביטחון בדרום עוטף ירושלים והכפר בתיר

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם ,

לשוב ולאשר את תוואי גדר הביטחון המתוכנן באזור דרום עוטף ירושלים והכפר בתיר, שאושר במסגרת החלטת הממשלה מס' 4783 מיום 30.4.2006, בתצורתו הנוכחית, שעברה שינויים הלוקחים בחשבון בין היתר שיקולים נופיים, סביבתיים ושיקולי מרקם חיים.

דברי הסבר

רקע כללי

תוואי גדר הביטחון בדרום עוטף ירושלים ואזור הכפר בתיר אושר בהחלטות ממשלה מס' 2077 מיום 23.6.2002, מס' 883 מיום 1.10.2003 ומס' 3283 מיום 20.2.2005, ותוקן בהחלטת ממשלה מס' 4783 מיום 30.4.2006. תוואי זה עובר ברובו המכריע בתוך שטח מדינת ישראל במקביל לקו הרכבת לירושלים.

מאז שנת 2007 מתנהלים מספר הליכים משפטיים בבית המשפט העליון, בעתירות לביטול הגדר או לשינוי התוואי באופן שיותיר את מסילת הרכבת מחוץ לגדר הביטחון. בתגובותיה לבית המשפט התנגדה המדינה לביטול הגדר ולשינוי התוואי, אך התחייבה לצמצום רוחב התוואי (ביטול חלק ממרכיבי הביטחון של המכשול); להנמכת הגדר ולשינוי תצורתה מחומת בטון לגדר רשת, הכל מתוך התחשבות בערכי טבע ובמטרה שלא לפגוע בנוף ובסביבה. בתוך כך התחייבה המדינה גם שלא לפגוע בטרסות הקדומות הקיימות באזור ובאמת המים המסורתית המשמשת להשקיית הגידולים החקלאיים במקום. כמו כן התחייבה המדינה לשמור על מרקם החיים של תושבי הכפר בתיר, המצוי בשטחי B ו-C, ולהמשיך לאפשר להם את עיבוד החלקות החקלאיות שיוותרו בתוך הגדר.

ביום 20.6.14 החליטה ועדת המורשת העולמית של ארגון אונסק"ו (UNESCO), אשר נערכה בקטאר, להכיר בבתיר כאתר מורשת עולמית המצוי בסיכון, במסגרת הליך חירום. בוועדת המורשת חברות אלג'יריה, קטאר, לבנון, מלזיה, תורכיה, רפובליקת קוריאה, סנגל, סרביה, קזחסטן, קרואטיה, הודו, ג'מייקה, פרו, הפיליפינים, קולומביה, גרמניה, יפן, פולין, פינלנד, וייטנאם ופורטוגל. החלטת הוועדה התקבלה בהצבעה חשאית, ברוב של 11 מדינות מול 3 שהתנגדו. 7 מדינות נמנעו.

ההצבעה בוועדה נערכה על-אף עמדתו המקצועית של הארגון המייעץ לאונסק"ו בנושאים אלה (ICOMOS), לפיה בתיר אינו עומד בתנאים הנדרשים לרישום בהליך חירום ואף הטיל ספק בנוגע לערכו האוניברסלי הייחודי של האתר.

ואולם, על אף המלצת הגוף המייעץ המקצועי ICOMOS, החליטה ועדת המורשת להעניק לטרסות בתיר מעמד של אתר מורשת בסיכון, אך השטח שהוכרז כאתר מורשת עולמית מצוי כולו מחוץ לשטחה הריבוני של מדינת ישראל, ותוואי גדר הביטחון המתוכנן באזור אינו עובר בו.

במסגרת שתי עתירות המתנהלות כיום בבית המשפט העליון בעניין תוואי גדר הביטחון באזור הכפר בתיר (בג"צ 7612/12 מועצת הכפר בתיר ואח' נ' המפקד הצבאי בגדה המערבית ואח' ובג"צ 8716/12 ידידי כדור הארץ נ' ממשלת ישראל ואח'), עדכנה המדינה את בית המשפט העליון בנוגע להחלטת ועדת המורשת של אונסק"ו. בעקבות זאת הורה בית המשפט העליון לממשלת ישראל להידרש מחדש לסוגיית תוואי גדר הביטחון באזור הכפר בתיר, וזאת לאור החלטת ועדת המורשת של אונסק"ו להכיר באזור הסמוך לתוואי המתוכנן כאתר מורשת עולמית, וזאת עד ליום 2.10.2014.

החלטת ממשלה זו מאשררת את התוואי שאושר על-ידי הממשלה בשנת 2006, בתצורתו המתוכננת נכון להיום, הלוקחת בחשבון בין היתר שיקולים נופיים, סביבתיים ושיקולי

מרקם חיים, כפי שהתחייבה עליהם המדינה בהודעותיה לבית המשפט העליון, ואשר כאמור עובר בסמוך לאזור שהוכרז כאתר מורשת ולא בתוכו.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר לביטחון הפנים – תומך בהצעה.

שר התחבורה והבטיחות בדרכים – תומך בהצעה.

שר החוץ – טרם נתקבלה תגובתו.

השר להגנת הסביבה – טרם נתקבלה תגובתו.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 2077 מיום 23.6.2002

החלטת ממשלה מס' 883 מיום 1.10.2003

החלטת ממשלה מס' 3283 מיום 20.2.2005

החלטת ממשלה מס' 4783 מיום 30.4.2006

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת היועץ המשפטי למערכת הביטחון.

סיווגים

סיווג ראשי: 01 - ביצועי, 02 - הצהרתי.

סיווג משני: אין.

תחום פעולה עיקרי: 01 - חוץ וביטחון.

מוגש על ידי שר הביטחון

כ"ב באלול התשע"ד
17 בספטמבר 2014

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

אשרור תוואי גדר הביטחון בדרום עוטף ירושלים ואזור הכפר בתיר.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

ההצעה נועדה לאשרר את תוואי גדר הביטחון באזור הכפר בתיר כפי שנקבע במסגרת החלטת הממשלה מס' 4783 מיום 30.4.2006, לאור החלטת בית המשפט העליון בעתירות בג"צ 7612/12 מועצת הכפר בתיר ואח' נ' המפקד הצבאי בגדה המערבית ואח' ובג"צ 8716/12 ידידי כדור הארץ נ' ממשלת ישראל ואח', מיום 4.9.2014.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

מאז שנת 2012 מתנהלות בבית המשפט העליון שתי עתירות נגד תוואי גדר הביטחון באזור הכפר בתיר (בג"צ 7612/12 מועצת הכפר בתיר נ' המפקד הצבאי ו-בג"צ 8716/12 ארגון ידידי כדור הארץ נ' ממשלת ישראל). עתירה קודמת הוגשה בשנת 2007 ונמחקה בשנת 2012 תוך שמירת טענות הצדדים (בג"צ 2779/07 מועצת הכפר בתיר נ' המפקד הצבאי).

ביום 20.6.2014 החליטה ועדת המורשת העולמית של ארגון אונסק"ו להכיר באזור הכפר בתיר כאתר מורשת עולמית בסיכון, וזאת בניגוד לחוות דעת מקצועית של הגוף המקצועי המייעץ לאונסק"ו, אשר קבע כי האתר אינו עומד בתנאים הנדרשים לרישום בהליך חירום ואף הטיל ספק בנוגע לערכו האוניברסאלי הייחודי של האתר.

בעקבות החלטה זו הורה בית המשפט העליון לממשלת ישראל, ביום 29.7.2014, להידרש מחדש לסוגיית תוואי הגדר באזור בתיר, וזאת לנוכח השאלות המדיניות והבינ"ל הנובעות מההכרזה על טראסות בתיר כאתר מורשת עולמית. בדיון שהתקיים אמר כב' הנשיא גרוניס (ציטוט מפרוטוקול הדיון): "הממשלה היא שהחליטה על התוואי. הסוגיה הקונקרטית שבה אנחנו מדברים היא עדינה בעלת השלכות ולכן אנחנו מבקשים שהעניין יובא בפני הממשלה".

האזור שהוכר ע"י אונסק"ו כאתר מורשת עולמית נמצא מחוץ לשטחה הריבוני של מדינת ישראל ותוואי הגדר אינו עובר בשטח שהוכרז. האזור כולל את הטראסות שלמורדות נחל רפאים והוא אינו כולל את השטח בתחתית הנחל שבו עוברת מסילת הרכבת לירושלים ושבצמוד אליו, כאמור, מתוכנן תוואי הגדר.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

יועמ"ש משרד רה"מ - אין מניעה משפטית לאשר את ההחלטה.

יועמ"ש משרד התחבורה - אין מניעה משפטית לאשר את ההחלטה.

יועמ"ש המשרד להגנת הסביבה - אין מניעה משפטית לאשר את ההחלטה.

יועמ"ש משרד החוץ - אין מניעה משפטית לאשר את ההחלטה.

יועמ"ש המשרד לביטחון פנים - לא התקבלה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

החלטת בית המשפט העליון, להורות לממשלה להידרש מחדש לתוואי גדר הביטחון באזור הכפר בתיר לאור החלטת ועדת המורשת של אונסק"ו, אינה נובעת מקשיים משפטיים הנובעים מההכרזה על טראסות בתיר כעל אתר מורשת עולמית, אלא בשל השאלות המדיניות שנקשרות לנושא.

מבחינה משפטית, אין מניעה לאשר את ההחלטה, במיוחד לאור העובדה שתצורת התוואי המתוכנן שונתה כתוצאה מהדיונים שהתקיימו בבית המשפט, באופן שמצמצם את הפגיעה הנופית והסביבתית של הגדר. כך הונמך גובהה המתוכנן של הגדר, צומצם רוחב חתך התוואי עד למינימום האפשרי ואופי החיץ שונה מחומת בטון לגדר מתכת. בנוסף, התחייבה המדינה בבית המשפט העליון לשמור על מרקם חייהם של חקלאי הכפר בתיר המעבדים אדמות שיוותרו בתוך הגדר ולאפשר להם להמשיך ולעשות כן.

בברכה,
אחז בן-ארי
היועץ המשפטי

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 4783 של הממשלה מיום 30.04.2006.

תוואי מתוקן לגדר הביטחון

4783.

מ ח ל י ט י ם (פה אחד):

בהמשך להחלטות הממשלה מס. 2077 מיום 23.6.2002, מס. 883 מיום 1.10.2003 ומס. 3283 מיום 20.2.2005 והחלטות הנוספות בנוגע לתוואי גדר הביטחון:

א. הממשלה רואה חשיבות בהמשך הקמת גדר הביטחון, כאמצעי שהוכחה יעילותו להגנה על מדינת ישראל ועל תושביה, למניעת ההשפעה השלילית שעלולה להיות לפיגוע טרור על מהלכים מדיניים, תוך הקפדה על צמצום, ככל הניתן, של השפעתו על אורח החיים של הפלסטינים בהתאם לאמות המידה שהותוו בפסיקות בג"צ.

ב. בהתאם לאמור לעיל:

(1) לאשר המשך הקמת גדר הביטחון למניעת פיגועי טרור בהתאם לתיקוני התוואי המפורטים במפה שהוצגה בישיבת הממשלה.

(המפה שמורה במזכירות הממשלה).

המפה באה במקום המפה שצורפה להחלטת הממשלה מס. 3283 מיום 20.2.2005.

(2) הגדר המוקמת על-פי החלטה זו, כמו גם קטעי הגדר שהוקמו עד כה, הינה אמצעי ביטחוני זמני למניעת פיגועי טרור ואינה מבטאת גבול מדיני או אחר.

(3) במהלך התכנון המפורט ייעשה כל מאמץ לצמצום, ככל הניתן, הפרעות העוללות להיגרם לאורחות החיים של הפלסטינים בעקבות הקמת הגדר.

(4) שינויים מקומיים בתוואי הגדר או בביצוע שיתחייבו מצורכי הביטחון ומהתכנון הכולל של התוואי או מן הצורך לצמצם את ההפרעה לאורחות החיים התקינים של הפלסטינים, יובאו לאישור שר הביטחון וראש הממשלה.

(5) קטעי תוואי הגדר לגביהם טרם הושלמה בדיקה משפטית (באיזור מערב השומרון וצפון-מזרח

מוכירות הממשלה

מעלה אדומים), אישורם הוא בכפוף לאישור
משפטי.